Deo optimo maximo uni & trino, Virgini Deiparæ, & sancto Lucæ orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICA,

Quodlibetariis disputationibus manè discutienda in Scholis Medicorum, die Jovis vigesimâ secundâ Novembris.

M. DIONYSIO DODART, Sereniss. D.D. Principis Dotariæ de Conty Medico, Regiæ scientiarum Academiæ Socio, Doctore Medico, Præside.

An omnis morbus, à Coagulatione?

[Library stamp: BIBLIOTHÈQUE]

CORPUS humanum; machina variis organis instructa, iners jaceret, nisi à fluidis motum suum mutuaretur. Sanum dicitur; dum varii ejus succi perpeti & expedito cursu per vasa feruntur, assiduo tritu commoluntur, ex iisque debita fit excernendorum secretio. Inter corporis liquores primas tenet Sanguis. Purpureo hocce liquore irrigantur omnes illius partes, sed certo ordine, determinatâque mensurâ. Cor, inter organa præcipuum primumque mobile, debitis & statis temporibus contractiones suas molitur. Singulis contractionibus, quandam sanguinis portionem è suis ventriculis ad totum corpus propellit. In statu sano, dum nempe fluxilior est sanguis, dum expeditæ ac patentes sunt viæ, sanguineæ molis resistentia cordis nisu facilè superatur, & tota sanguinis portio ventriculis contenta singulis pulsationibus ejicitur. Si verò sanguinis circuitus per corporis partes, vel ob angustiores vias, vel ob ejus lentorem retardetur; atque adeò ea sit sanguineæ molis resistentia, quam unica cordis pulsatio vincere non possit: tunc non omnis sanguis ventriculis contentus in arterias protruditur. Cum tamen necessariò certam sanguinis quantitatem, statis temporis intervallis, cor ad partes propellere debeat: quò magis ejus impetus à sanguinis resistentiâ superabitur, eò crebriores molietur contractiones. Ex vario in variis hominibus inter singulas contractiones temporis spatio, variâque sanguinis fluxilitate, & majori vel minori solidarum partium resistentiâ, exurgit pulsuum varietas, non tantùm in statu morbido, sed & in sano. Ex eodem quoque fonte derivantur temperamentorum differentiæ: Quibus fluxilior est sanguis, validiùs cor contrahitur, citiùsque adimplentur ac exhauriuntur ventriculi, & absolvitur circulatio; hi Calidiores dicuntur: Frigidiores verò, quibus lentior est moles sanguinea, debiliùs & longioribus intervallis cor contrahitur, tardiùsque peragitur circulatio. Præcipua è sanguine secretio, nervorum liquidum, cujus in partes influxus per membranarum cerebri constrictionem promovetur. Illo continuò madent nervi; sed plùs minùsve ipso turgent, prout validiùs debiliùsve constringitur cerebrum, eorum origo: unde vividiùs languidiùsve peraguntur in corpore sensationes & motiones. Varii prætereà liquores variis apti functionibus è sanguine secernuntur. Horum quidam extra corpus excernuntur; quidam vero jugi circuitu ad massam sanguineam refluunt. Nulla succorum secretio absque sanguinis tritu. Sales enim sulphuraque, quibus tota constat sanguinea moles, sponte in varia concreta facessunt, nisi assiduè & accuratè per totum corporis habitum eorum moleculæ dividantur; quæ, pro variâ, quam inde sortiuntur, tenuitate, varia subeunt incernicula, atque adeò varios constituunt succos. Nimis tamen attenuatæ sanguinis cæterorumque fluidorum moleculæ, ob salia tunc nimis evecta & jam à sulphuribus ferè expedita, acriores redduntur; nisi ritè excernantur, sanitatem lædunt. Triplicis sunt generis excretiones: uberrima una per cutis poros, altera mediocris per urinarum meatus, tertia modica per alvum. Hâc ultimâ viâ, bilis & pancreatis glandularumque intestinalium succi, cum crassioribus alimentorum particulis, evacuantur. Per urinarios ductus fluunt urinæ, sive quæ citò ventriculi vesicæque membranas trajiciunt, sive quæ cum sanguine circumactæ, & ipsius fœtæ salibus, renum colatoria pervadunt. Insensibilis perspirationis materia vel per cutanearum glandularum excretorios ductus ejicitur, vel per totius cutis & cæterarum membranarum poros. Si tardior sit & rarior, tenuis auræ instar exhalat; si verò uberior & crassior, sensibilis fit & Sudor dicitur. In vegetâ sanitate insensibilis perspiratio est aliarum excretionum summæ circiter dupla, & excretionis per alvum duodecupla: habitâ tamen ratione variæ cœli corporumque temperiei. Excretorum quantitas assumptorum ciborum quantitati par esse debet. Excernantur ergò inutiles noxiique succi, utiles assiduè conterantur, libero cursu fluant: vigebit sanitas. Secùs: omnis morborum cohors misero incubabit corpori.

QUEMADMODUM ex succorum motû per vasa, Vita; & ab illius æquabilitate, Sanitas: sic ex ejusdem motûs imminutione, Morbus; & ab omni prorsùs cessatione, Mors. Mortalium quisque ineluctabili fato abripitur, sed nullus sine morbo. Morbus via est ad mortem, quæ nonnunquam adeò præceps est, ut ferè in instanti à statu sano ad mortem ducat. Sæpius tardiori gressu homines aggreditur letum, dum scilicet naturali morbo, nempe senectute, paulatim ad hunc usque terminum perducuntur. Sæpissimè naturalis ille terminus variis ægritudinibus acceleratur, prout variè à diversis causis externis afficitur homo, nisi salutari manu ad sanitatem restituatur; quod quidem Medici munus est. Sanguis, ut præcipuum corporis fluidum, sic plerorumque morborum fons est & scaturigo; nec ferè unquam à quâlibet cæterorum succorum alteratione illæsus evadit. Hujusce fluidi morbus, Febris: quæ quidem multiformis. Omnes tamen cujuscunque generis sint, intermittentes aut continuæ, malignæ vel benignæ, ex accelerato præter naturam pulsu facilè innotescunt. Errant, qui aut immodicæ sanguinis effervescentiæ, aut adauctæ & acceleratæ sanguinis circuitioni, pulsûs celeritatem tribuunt. Quò tardiùs vel difficiliùs fluit sanguis per vasa, eò crebriores redeunt cordis & arteriarum pulsationes. Hanc sanguini moram infert vel totius massæ lentor, vel quarumdam ipsius partium in vasis minimis inhærentium inspissatio. Acceleratum pulsum frigus vel æstus comitantur: frigus, si tota sanguinea moles in majoribus vasis hæreat: æstus, si in tenuioribus tantùm vasis inhibeatur ejus motus progressivus, dum intra majora ferè totâ suâ fluiditate donatur. Sanguinis cursum imminutum sequuntur cætera febrium symptomata: suppressæ secretiones, unde sitis, oris & faucium siccitas, ariditas cutis: spirandi difficultas, retardato nempe sanguinis per pulmones cursu: tremor, ex præpedito succi nervosi in nervos influxu: sudor, cum, fluidâ sanguinis parte nimis compressâ, ejus serum per cutis poros exprimitur. Si ad obstructos tenuissimos canales jugiter affluat sanguis, oriuntur partis inflammatio & tumor, doloris sensus, nonnunquam motus convulsivi, deliria, aliquando vasorum sanguineorum disruptio & hæmorrhagiæ, sæpe etiam cæterorum vasorum erosio, sanguinis & succi membranarum effusio, in partibus stagnatio, putrefactio, ac proinde abscessus & ulcus, vel etiam identidem partis corruptio & sideratio. Pustulæ, phlyctænæ, variolæ, morbilli sunt quoque varia hærentis sanguinis in febre symptomata. Præter has sanguinis affectiones, suas quoque peculiares alterationes patiuntur cæteri corporis humani succi. Si nervorum liquor intra suas fistulosas fibras immoretur, non ampliùs affluit ad partes, ac proinde intercipitur partium motus, sensus, & nutritio; undè paralyticæ dicuntur. Cum è sanguine minori copiâ secernitur, & segniùs fluit per vasa, ad fibras nervosas distendendas impar est: idcircò languidiores evadunt corporis functiones; hinc virium prostratio, somnus & affectus soporosi. Cum per succussus tantùm ad partes appellitur, tremores excitat & spasmodicos motus. Si diutiùs in nervosis fibris stagnet, nec liberè ex illis effluat, has continuò distensas tenet, unde partis convulsio & rigor immobilis. Nonnunquam etiam, inflammatis aut irritatis cerebri alteriusve partis membranis, inordinatè propellitur ille succus ad varias cerebri partes: hinc delirium, mania, phrænitis, aliique affectus hujuscemodi; qui non tam succi nervosi sunt vitia, quàm sanguinis cæterorumque succorum. Lympha variis quoque morbis obnoxia est pro diversis quas alluit partibus. Vel intra sua vasa & receptacula stagnat, & varios gignit tumores: intra tendines & ligamenta, ganglion: circa collum, strumas & bronchocelen: in aliis partibus glandulas, tubercula, & tophos. Vel extra sua vasa diffunditur, & alios tumores generat: ex fibris membranaceis, pustulas, & abscessus varios: ex lymphaticis ductibus, tumores œdematosos, hydropem aut universalem aut peculiarem. Vel lentè exsudat ex patentioribus fibrarum poris, & in varia tubera immutatur, quæ vel carnes simulant, ut sarcoma, sarcocele, polypus, epulis: vel ad tendinum naturam accedunt, ut condyloma, callus, verrucæ, clavi: vel osseam, effingunt substantiam, ut exostoses, nodi. Mucosarum glandularum lympha, in suis glandulis coërcita, catarrhos exhibet: in musculorum membranas diffusa, & crassior illis inhærens, rheumatismum: in ligamentorum ac tendinum sinubus vel articulationum interstitiis stagnans, arthritidem. Bilis sicut cæterorum corporis fluidorum motus intercipi potest: vel tardè fluit ad intestina, hinc alvi pigrities, nonnunquam etiam lienteriæ, & alvi fluxus: vel à crassiori bile obstructis ductibus biliariis, per vasa lymphatica refluit ejus fluidior pars; & icterum efficit: vel per vasa sanguinea, & ab eâ febres continuæ ardentes, ephelides, erysipelata, aliique morbi biliosi ortum ducunt: vel cum sanguine in venis mesentericis & hæmorrhoïdalibus stagnat, hinc hæmorrhoïdum cruciatus, fluxus, &c. vel tandem discussis biliariorum ductuum obstructionibus, ad viscera ubertim affluit; hinc biliosi fluxus, cholera, dysenteriæ, aliique similes affectus. Uno verbo, ex horum cæterorumque succorum stagnatione aut morâ, innumeri grassantur partium organicarum morbi, mirâ inter se varietate distincti.

MORBUS unus & idem in omnibus: motûs imminutio. Unicam pariter causam arguit: succorum inspissationem. Varias tamen species induunt morbi; nam pro vario inspissationis gradu, pro variâ succorum inspissatorum indole, pro variis partibus in quibus inspissantur, variæ corporis functiones diversimodè lædi possunt. Triplicem inspissationis cùm sanguinis, tùm cæterorum corporis succorum causam agnoscimus: tritûs defectum: partium nimis evolutarum & excernendarum in corpore coërcitionem: & partium corporis liquores coagulantium immissionem. Tritus duplici potissimùm instrumento peragitur: Respiratione, quâ sanguis indesinenter in pulmonibus atteritur: Exercitatione, quâ intra musculosas fibras alteram subit commolitionem. Sublatâ respiratione, crassiores sanguinis moleculæ tenuissima pulmonum vasa permeare nequeunt; unde fiunt per totam pulmonum substantiam obstructiones, quas brevi excipiunt interrupta sanguinis circuitio, animalis suffocatio & interitus. Exercitationis defectu non tam citò læditur sanitas, quippe liquorum motus non statim cessat; sed paulatim lenti & glutinosi fiunt corporis succi: in quibusdam ex tenuioribus tubulis hærent eorum moleculæ crassiores, densioresque in illis generantur obstructiones. Hujus inspissationis ratio est, Nexus facilis molecularum sanguinis cæterorumque corporis nostri liquorum. Cum enim ex salibus & oleis potissimùm constent, Chymicorum concreta resinosa, sebacea, saponacea, vel gelatinosa æmulantur: quorum partes, dum leni calore foventur, fluidæ sunt; spissescunt vero, cum primùm ab igne removentur. Altera liquorum densationis causa, Sales Acidi vel Acres iisdem admisti. Sanguis quippe ad oleosorum naturam accedens à salibus tum acidis tum acribus diversimodè coagulatur, sive tota ejus massa, sive quædam ipsius portio. Sanguinis serum ab affusis acidis Chymicorum liquoribus in densum & caseosum coagulum: ab acribus fixis in minùs spissum concrescit: ab urinosis aut totum in gelatinam compingitur, aut quædam ipsius portio leviter coagulata deprimitur. Ex duplici fonte scaturiunt illi sales: vel in sanguine per iteratas commolitiones evolvuntur, & in iis, interclusis excretionibus, redundant: vel extrinsecùs advenientes per alimentorum ductus, aut aliam quamcunque viam, corporis liquores subeunt, iisque permiscentur. Ex succis, quibus irrigatur corpus humanum, solus chylus acescere potis est: si præsertim alimenta ex quibus conficitur, ex vegetantium familiâ desumantur, quæ salibus acidis turgent. Sanguis cæterique ex eo nati liquores stagnatione nunquam acescunt, sed acrimoniam summam contrahunt, ut experiri licet in sanguine, sero, bile, salivâ, & urinâ fermentescentibus aut putrescentibus. Si igitur quâcunque de causâ cujusdam ex insignioribus mesenterii glandulis canalis excretorius obstruatur, in glandulâ immoratur chylus & acescit. Cum autem ad certum aciditatis gradum pervenit, coagula dissolvit: mole disruptâ, rapido cursû ad massam usque sanguineam pervenit, quam inspissat, & omnia intermittentium febrium, vel quarum paroxismi à frigore incipiunt, symptomata concitat. Harum rigor à totius massæ sanguineæ in majoribus vasis concretione excitatur, quâ non solùm sanguinis motus progressivus, sed & intestinus, in quo positus est calor, multùm imminuitur. Æstus verò rigorem sequitur, ob redditam, crebris cordis concussibus, sanguini majoribus in vasis fluiditatem; crassioribus intereà moleculis intra tenues canaliculos pertinaciùs hærentibus. Calorem præter naturam adaugent, impetus totius massæ sanguineæ à corde in partes solidas propulsæ, quo solito validiùs ac frequentiùs concussæ magis incalescunt; impetus quoque insensibilium sanguinis partium undequaque agitatarum, & in vasorum parietes irruentium, qui quidem valentior est, dum stagnat sanguineus latex, aut tardiùs quàm in statu sano progreditur. Post stata tempora febriles redeunt paroxismi; si nempe ab acido in glandulâ superstite succedens lympha statim coaguletur: novam enim pariet obstructionem, quâ novo advenienti chylo transitus per glandulam denegabitur; & eò citiùs tardiùsve recurrent paroxismi, quò celeriùs lentiùsve acescet chylus. Si una tantùm intercludatur glandula, unus erit febris fomes, & simplex febris; multiplex verò, si plures obstruantur glandulæ. Nec solùmmodo febres intermittentes, sed varia quoque variis in affectibus symptomata gignit acescens chylus; quorum tamen causa primaria non est. Sic in scorbuto densiora coagula creat in mesenterii glandulis: in melancholicis & hypochondriacis affectibus, effervescentias in intestinis producit: in cachexiâ muliebri pravorum ciborum appetentiam excitat; & jam inspissatos liquores ita compingit, ut postea vix solvi queant coagula. Hæc quidem ab Acido; sed ab Acri exuperante & nimis evoluto plura & longè graviora impendent.

IN omnibus corporis humani liquoribus redundant sales acres: in sanguine cæteris principiis accuratè involuti: in nervorum succo tenuiores & tenui cum sulphure consociati: in bile crassiores uberrimi & cum crassiori sulphureâ substantiâ permisti: in urinâ sudore & perspirabili materiâ tenues & crassi simul confusi, & à sulphureo involucro magis extricati. Hæc patent ex acri sale qui per analysim ex his succis uberrimè elicitur. Penetrante eorumdem succorum putrescentium odore magna acrium volatilium salium copia iis inesse comprobatur; quod etiam concludere licet ex viridi colore, quem violarum tincturæ conciliant iidem succi. Acres illi sales in sanguinem & corporis humani liquores per alimenta invehuntur. Iis namque turgent cibi ex animalibus desumpti. Qui verò occurrunt acidi salsive sales in aliis cibis, partibus oleosis obducti & terreis moleculis irretiti, in acres citò convertuntur. Horum salium copiosior affluxus, vel eorumdem assiduo tritu nimis evolutorum in sanguine redundantia, interceptis nempe excretionibus, ingentem morborum catervam secum trahit. Acres enim sales cum sulphureis sanguinis particulis statim coadunantur, & in grumos coalescunt. Hinc inæquali sanguinis crasis, & inæqualis motus. Qui in fluidiori sanguinis parte innatabant grumi, è majoribus vasis in tenuiora protruduntur. Si densiores sint, solutu difficiles pariunt obstructiones: leves verò, si minùs densi. Si in quamplurimis tenuissimis canalibus obstructis sanguini transitus intercludatur, febres continuæ ardentes accenduntur. Sæpiùs ipsarum fomes est Bilis, quæ, aliis imminutis excretionibus, uberior & acrior è sanguine separatur, nec ritè in intestina excernitur. Hæc in sanguineum laticem irruens illius partem sulphuream in grumos agglomerat, quorum crassissimi in tenuiores cerebri, pectoris, vel abdominis tubulos protrusi, membranas distendendo vel irritando, dolores & inflammationes ibi pariunt. Ex bilis in sanguinem irruptione mox suppressâ, mox quoque restitutâ oriuntur Exacerbationes. Nam sanguis ab irrumpente bile spissescens exacerbationem excitat: spisso sanguine, desinit bilis secretio, ac proinde ejus in sanguinem irruptio: interim fluiditate ab iteratis cordis ictibus sanguini redditâ, remittitur exacerbatio; donec restitutâ bilis secretione, ejus in sanguinem influxus novos æstus accendat. Febrium putridarum & pestilentium malitia ab acrium salium vel uberrimâ copiâ, vel summâ tenuitate pendet. Cum uberiores sunt, maximam tenuiorum canalium partem innumeris, quos pariunt, grumis occludunt. Cum autem tenuiores; in exiguismos irrepunt corporis canales, ibique vix solubiles obstructiones ingenerant. Hinc tot ac tanta tamque gravia putridarum & pestilentium febrium symptomata: sanguinis resolutio; quam letales sequuntur hæmorrhagiæ: succi nervosi penuria; & ex eâ pulsûs intermissio, lipothymia & syncope: tenuiorum tubulorum obstructiones; quas comitantur sanguinis stagnatio, exanthemata, & carbunculi: membranarum irritatio; ex quâ inflammationes, motus convulsivi, deliria: partium erosio; unde pustulæ variæ & bubones. Luis venereæ symptomata attentè perpendenti, lymphatici succi coagulationes, dolores lancinantes, partium erosionem ab acribus salibus oriri liquidò constabit. quòd si ullum fortè supersit dubium; hoc morbo infectorum lympham examini subjiciat, & omnia liquoris alcalini signa in eâ deprehendet. Undenam in scorbuto, in affectibus melancholicis & hystericis desumi potest liquorum lentor, nisi à succo salibus acribus referto? Stupenda ossium flexilis mollitia, quæ summum est scorbuti molimen, nonnisi ab acri dissolvente produci potest; cum acida rigiditatem potiùs conferant, ut variis constat experimentis. gingivarum corrosio effectus est acredinis causticitatisve, quæ in ejusmodi ægrotantium salivâ variis tentaminibus manifesta fit. Gignuntur quoque affectus melancholici & hypochondriaci à salinis acribus particulis, quæ, interceptis excretionibus, varios corporis succos, tum denique nervorum liquidum pravè afficiunt. Idem de hystericis affectibus asserendum. Qui, his in morbis, succus acidus in ventriculo aut in intestinis deprehenditur, is non tam hujusce morbi causa, quàm symptoma censendum est. Ex depravato ventriculi succo oritur, quo vitiato alimentorum salia non accuratè involvuntur: si igitur ex vegetabilibus desumpta fuerint, in succos acidos immutantur: si verò ex animalium familiâ, putrescunt & in succos acres ac fœdum nidorem emittentes convertuntur. Reverà chylus, cujus sales vel acidi vel acres sui juris evasere, novas succis noxas infert, & graviora symptomata pejora prioribus excitat. Qui in Phthisicis acidum succum pulmones corrodentem incusat, ad ipsorum purulenta fœtentiaque sputa attendat: nihil acidi in illis advertet, sed salem acrem, qui cœruleam violarum tincturam in viridem mutat. Arthriticorum tophorum cretacea substantia certissimum est argumentum, aliunde repeti non debere principium mucosam lympham in articulis coagulans, quàm ab alcalino sale: fermentescit enim cum liquoribus acidis gypsea illa materies, & cæteras acris salis notas præbet. Accessus Epileptici à succo quâdam in parte stagnante & putrescente, qui, cum ad certum acredinis gradum pervenit, nervosas membranarum fibras adeò vellicat, ut omne nervosum genus in contractionem adducat. Cum verò, per varias partis contractiones, in massam sanguineam propulsa fuerit purulenta illa materies, ex nimiâ sanguinis & succi nervosi inspissatione languent omnes corporis functiones, donec aut omnino involutum, aut foràs amandatum fuerit illud coagulationis principium. Congestus iterum in eodem sinu acrior ille succus novum suscitabit paroxismum. Cæterorum morborum causas evolventi, nihil aliud præter sal acre culpandum erit.

QUÆ, sublatâ vel imminutâ succorum fluiditate, nascuntur in humano corpore incommoda, eâdem restitutâ, evanescent. Triplici modo restitui potest, aucto nempe succorum tritu, institutâ ac provocatâ lædentis humoris excretione, & eorum, quæ coagula solvere valent adventu. Hos fines Therapeutice variis, quæ salubriter adhibet, remediis consequitur. Inter omnia primas tenet sanguinis missio. Cæterarum excretionum vicem supplet hæc evacuatio, exuperantium in corpore liquorum redundantiam tollit, fibris vasorum ultra metas distensis tonum restituit, debitumque succorum tritum promovet. Qui lucro potiùs quàm ægrorum saluti consulens vanâ spe eos deludit, illudque præstantissimum spernit juvamen, ex sanguinis per disrupta vasa eruptione, sed tardiori, quàm graviter peccaverit, naturâ indigitante, cognoscet. Sed cave, ne sæpius iteratâ sanguinis eductione adeò exhauriatur massa sanguinea, ut debitæ secretiones imminuantur, ac præsertim in cerebro: tunc enim nervosi succi penuriâ corporis functiones debilitantur, cor & arteriæ languidiùs feriunt, quàm ut densiora in tenuibus vasis coagula comminuere, ac in majora vasa propellere valeant. Salubriùs adhibetur ineunte morbo, quæ seriùs post aliquot dies institueretur, cum majorem densitatem essent adeptæ coagulatæ partes. Alterum Therapeutices præsidium ex stimulantibus desumitur. Stimulus est impetus, quo nervorum fibræ percussæ varias vibrationes patiuntur. Quandoque ita vividus est, ut à se invicem dimoveantur fibræ, & nonnunquam disrumpantur; aliquandò verò ita debilis, ut vix earum concussus percipiantur. Stimulantium effectus, est majorem nisum validioremque contractionem in fibris excitare, vividiorem ideò cujuscunque liquidi corporis tritum ac expressionem promovere, ejusdemque motum ciere. Raró occurrunt medicamina simpliciter stimulantia, sed ferè omnia, sive internè sive externè adhibeantur, partes quasdam in corporis succos inducunt, quibus illos alterare valent. Inter ea primâ se se offerunt sursùm deorsùmve purgantia medicamina. Emetica non solùm ventriculi membranas irritando, ejus glandulas exprimunt, sed etiam in convulsionem contrahunt diaphragma & abdominis musculos, quâ compresso ventriculo, contenti liquores sursùm per œsophagum propelluntur. A Catharticis intestinorum & totius abdominis membranæ convelluntur, & in earum glandulis inhærentes succi validè excutiuntur. Quinetiam iis stimulis afficiuntur nervi, augeturque per omne corpus succorum commolitio: hinc sæpe non modò sursum atque deorsum noxii evacuantur humores, sed & per salivam, urinas, sudores totum corpus diffluit; & eò magis, quòd particulas tenues secum vehunt evacuantia, quæ varios mesenterii tubulos subeundo, inspissatos succos attenuant, & coagula solvunt. Diuretica, Sudorifera, Diaphoretica, Salivantia, cæteraque peculiaria evacuantia stimulando potissimùm suum effectum sortiuntur. Nam ex eorum permistione acriores facti peculiares corporis liquores, quas alluunt partes vividiùs vellicant. His tamen, nisi cautiùs adhibitis, omnia in pejus rapiuntur. Sæpe enim, nimiâ stimulatione, spissiores sanguinis grumos ad exiguissimos usque canales protrudunt; unde febrilem æstum augent, vel etiam in partibus, quibus inhærent, tumores aut pustulas pariunt: nonnunquam verò sanguinis fluidiori parte copiosiùs emissâ, magis ac magis spissescit sanguis. Ex stimulantibus quædam, ut Vesicantia & Caustica, succis insolitos exitus præbent, novasque, vasa dilacerando, moliuntur excretiones. Alterantia Specificave tertiam remediorum classem constituunt, quæ triplici ratione coagulatos succos ad debitam fluiditatem reducunt. Vel eos diluunt, ut aqua gummi, oleum resinas: vel eos attenuant, ut acidi Chymicorum succi lapides comminuunt: vel suo inter grumos interpositu interjectuque intimæ eorum connexioni obstant, ut hydrargyrus auro permixtus ejus soliditatem ac duritiem tollit. Nec ab acidis, nec ab acribus ipsorum virtus repetenda est. Nam in corpore humano sales illi, utpotè sulphuribus accuratè involuti, vix ullam actionem in se se invicem exerunt, nullumque consequuntur effectum. Qui igitur specifica medicamina morbis adhibere intendit, quemadmodùm ipsi non anxiâ curâ quærendum est, an calida sint vel frigida, humida vel sicca: non pariter quærat, an sint simpliciter acria vel acida, salina vel oleosa: sed ad illorum in corpus humanum vires dignoscendas præsertim attendat. Multa enim, quæ inter se discrepantia videntur, easdem obtinent virtutes: dissimiles verò, quæ planè similia. Ab acidis, ab acribus volatilibus & fixis, ab amaris, febris æquè feliciter profligatur. Vis cathartica non minùs in acidis, quàm in amaris, acribus, aut oleosis reperitur. *Brassica capitata & Solanum furiosum* similibus principiis & eâdem proportione constare videntur: hoc interimit, nutrit illa. Quænam autem hominem lædant, quænam verò juvent, hæc diuturniori tantùm usu perdiscat Medicus. Quandoquidem ex variâ variorum succorum, sive per acria, sive per acida inspissatione, læsa sanitas ideò tantùm variis remediis restitui possit, quòd ea coagulorum quâvis ratione solvendorum virtute donentur:

Ergo omnis morbus, à Coagulatione.

Domini Doctores disputaturi.

M. Petrus Jacquemier. M. Philippus Hecquet. M. Joannes Baptista Chomel, è Regiâ scientiarum Academiâ. M. Honoratus Michelet, Regis Hispaniarum Archiater. M. Josephus Pitton Tournefort, Regiæ scientiarum Academiæ socius, & in horto regio Botanices Professor. M. Andreas Cressé. M. Antonius le Moine. M. Guido Crescentius Fagon, Regi à sanctioribus Consiliis, & Archiatrorum Comes. M. Jacobus de Bourges.

Proponebat Parisiis STEPHANUS FRANCISCUS GEOFFROY, Parisinus, Baccalaureus Medicus, Regiæ scientiarum Academiæ Parisiensis, Regiæque Societatis Londinensis, Socius. A.R.S.H. 1703.